

تجدید حیات شهری بافت‌های فرسوده شهرهای کشور
(بازتعریف بهسازی، نوسازی و بازسازی بافت‌های فرسوده)

جلیل حبیب‌اللهیان*، سمیه فدایی نژاد**

* رئیس هیئت مدیره موسسه پژوهشی توسعه محیط و سکونتگاه‌ها

** دانشجوی دکتری معماری دانشگاه تهران، مدرس دانشگاه

چکیده

بافت‌های شهری در انواع گوناگون (فرسوده، آسیب دیده، تاریخی و حاشیه‌ای با اسکان‌های غیر رسمی)، به دلیل نارسایی‌های کالبدی، کمبود خدمات و زیرساخت‌های شهری مناسب از یک سو و شرایط نامطلوب زیست محیطی و انواع مسایل اجتماعی - فرهنگی و اقتصادی از دیگرسوی، به شدت نیازمند اقدامات همه‌جانبه در جهت احیاء، توسعه و ساماندهی و به عبارت بهتر "تجدید حیات شهری" می‌باشند. علی‌رغم مواد برنامه‌های سوم و چهارم توسعه کشور و تسهیلات پیش‌بینی شده در تبصره ۶ قانون بودجه سال جاری و سال‌های قبل، که نشان دهنده توجه دولت جمهوری اسلامی ایران به موضوع بهسازی، نوسازی و بازسازی بافت‌های فرسوده شهری می‌باشد، هنوز اقدامات جامع و قابل قبولی به لحاظ مقیاس و عملکرد، که بتوان از آن به عنوان یک الگو نام برد و آنرا در کل شهرهای کشور و در موارد مشابه تعمیم داد، انجام نشده است. از آنجائیکه مسائل بافت‌های شهری ما در ابعاد اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی و کالبدی، با ویژگی‌های بافت‌های مشابه شهری در سایر کشورها متفاوت است، نمی‌توانیم اقدامات آنها را عیناً تکرار و راه‌حل‌های ایشان را راهنمای خود در این مهم قرار دهیم. راهکارها برای هرگونه اقدام در بافت‌ها، باید همه‌جانبه، بومی شده و در عین حال متنوع و بر مبنای استراتژی‌های روشن مدیریتی باشند. فرآیند برخورد با بافت‌های فرسوده و هرگونه اقدام در آنها، یک فرایند تحقیق در عملیات است. نه فقط می‌توانیم بیندیشیم، مطالعه کنیم و طرح تهیه کنیم و نه می‌توانیم بدون فکر و اندیشه عمل کنیم. تحقیق و مطالعه کارآمد و موثر در هرگونه اقدام در بافت‌های شهری در میدان عمل به دست می‌آید، چرا که اصولاً برخورد با این مسئله، فرمول از پیش تعیین شده‌ای ندارد. بدین ترتیب می‌توان گفت که، هر نوع از بافت‌های شهری با ویژگی‌های خاص خود، راه حل و طرح و برنامه خاص خود را می‌طلبد.

واژگان کلیدی: بافت فرسوده، تجدید حیات، بهسازی، نوسازی، بازسازی